

magazine

→ Tijdschrift voor de Jeugdzorg

WELKOM

Voorzitter Ahmed Aboutaleb:

“Ik zie de kracht van veel professionals
binnen een gemankeerd systeem”

- NEN7510
- Bewustwordingstraining informatiebeveiliging

GRIP OP INFORMATIE- BEVEILIGING

Voor jeugdzorgmedewerkers is de veiligheid van kinderen de grootste zorg. Hierbij is het veilig houden van informatie cruciaal, zowel voor de veiligheid van het kind als voor de eigen veiligheid. Jeugdzorgorganisaties zijn daarom verantwoordelijk voor het trainen van hun medewerkers op het gebied van informatiebeveiliging.

Tijdens de fysieke training van Onyx Cybersecurity bij u op locatie worden medewerkers "cyber-bewust" gemaakt. Door de afwisseling van interactieve theorie en praktijk kunnen we een gedragsverandering realiseren. De medewerkers ervaren zelf hoe een hacker te werk gaat door middel van een leuk spel. De insteek van de training is zeker niet technisch en er wordt steeds een koppeling gemaakt met de werkvloer. De ervaringen zijn tot nu toe zeer positief, referenties van collega's zijn op te vragen!

Deze training is voor 4 punten door het SKJ geaccrediteerd.

A portrait of Leon Noorlander, a man with short blonde hair and glasses, wearing a blue patterned shirt and a dark jacket. The background is black with a large blue curved shape on the left side.

Welkom

'Welkom' is een eenvoudig woord, maar het raakt aan iets fundamenteels. In de jeugdzorg betekent welkom zijn veel meer dan een vriendelijke begroeting. Het gaat om het gevoel dat je ertoe doet. Dat kinderen, jongeren en gezinnen merken dat ze écht worden gezien en gehoord. Dat professionals de ruimte krijgen om hun werk met vertrouwen en betrokkenheid te doen. En dat iedereen in onze sector weet: hier hoor ik thuis. Welkom is daarmee geen formaliteit, maar een houding die uitnodigt tot samenwerking, gelijkwaardigheid, verbinding en zorg voor elkaar.

Het wordt misschien niet altijd zo gevoeld door de buitenwereld, maar ik zie elke dag onze professionals hard werken zodat kinderen en gezinnen zich welkom voelen. Dat is vaak niet eenvoudig, zeker omdat een deel van de kinderen en ouders niet uit eigen keuze in contact is met de jeugdzorg. En toch lukt het steeds beter om in deze relatie te werken vanuit gelijkwaardigheid en veiligheid en ook kinderen en ouders meer eigen regie te geven. Vanuit Jeugdzorg Nederland zullen we deze ontwikkeling blijven ondersteunen.

Toen ik begon als directeur van Jeugdzorg Nederland, werd ik hartelijk welkom geheten door onze toenmalige voorzitter Ronnie van Diemen. Haar warme ontvangst, scherpe blik en betrokkenheid bij de sector hebben mij geholpen snel mijn plek te vinden. Ronnie heeft zich met hart en ziel ingezet voor een sterke, verbindende jeugdzorg. We zijn haar dankbaar voor haar waardevolle bijdrage.

Met datzelfde gevoel van welkom begroeten we onze nieuwe voorzitter: Ahmed Aboutaleb. Zijn ervaring, visie en maatschappelijke betrokkenheid zijn van grote waarde voor onze organisatie en de sector. We kijken uit naar de samenwerking en de gezamenlijke stappen die we gaan zetten voor de toekomst van de jeugdzorg. Want uiteindelijk draait het hierom: een welkom is het begin van vertrouwen – en vertrouwen is de basis van goede jeugdzorg.

Leon Noorlander
directeur Jeugdzorg Nederland ◦

[advertentie]

Yvonne Rühl over de begeleiding van KOPP/KOV kinderen

“Als hulpverlener heb je de morele plicht om te vragen naar iemands jeugd.”

Bij gezinnen waarin verslaving een rol speelt, lopen de spanningen vaak hoog op. De impact op partners, kinderen en andere naasten is groot. Yvonne Rühl is senior preventiewerker bij Novadic-Kentron, een instelling voor verslavingszorg in Noord-Brabant. Met een medische, pedagogische én systemische achtergrond ondersteunt zij ouders, partners en kinderen in deze complexe gezinssituaties. Haar doel: zorgen dat ieder gezinslid weer grip krijgt op zijn of haar eigen leven. Ze werkt individueel, met gezinnen én geeft scholing en training aan zorgverleners.

In dit blog gaat Yvonne in op hoe je als zorgverlener ondersteuning biedt aan Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) en Kinderen van Ouders met Verslavingsproblemen (KOV).

Lees hier meer: medilex.nl/inspiratie/koppkov

KOPP/KOV

Handelen in het belang van kind en ouder

Cursus op 12 maart

Jonge mensen, groot verdriet

Over rouw, kwetsbaarheid en de veerkracht van jongeren

Congres op 18 november

Leefstijl in de spreekkamer

Praktische interventies voor de zorgpraktijk

Cursus op 2 december

Suicide & Suicidepreventie

Preventie - Interventie - Postventie

Congres op 11 december

Coachend leidinggeven

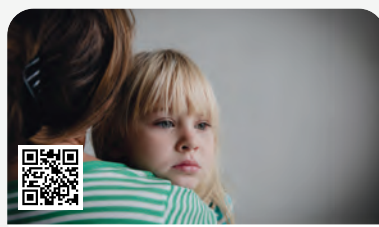
Speciaal voor leidinggevendenden in de zorg

Vierdaagse cursus
meerdere startdata

Terug naar je drijfveren als zorgprofessional

Verdiep je persoonlijk leiderschap op identiteitsniveau
Zesdaagse cursus: start 19 januari

Relationeel trauma

Over hechting en trauma

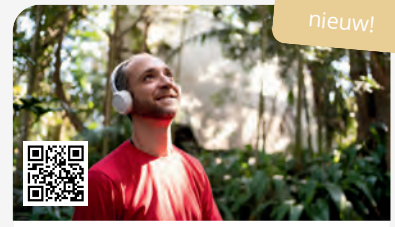
Tweedaagse cursus
start 10 januari

Emotieregulatietraining bij kinderen en jongeren

Help kinderen hun emoties begrijpen en beheersen

Tweedaagse cursus
meerdere startdata

Autisme bij LVB

Herkennen, begrijpen en ondersteunen

Tweedaagse cursus
meerdere startdata

Acceptance and Commitment Therapy

Acceptatie, bereidheid en mindfulness
Driedaagse cursus
meerdere startdata

Levend verlies

Ondersteuning bij voortdurende rouw in gezinnen met kinderen en jongeren

Congres op 12 mei

Morele stress, zelfzorg en duurzame inzetbaarheid

Waarden en belangen in conflict

Driedaagse cursus | start 5 maart

Focus op de eetbuistoornis

De verborgen problematiek van eetbuien: kenmerken, gevolgen en behandeling

Congres voorjaar 2026

Medilex

onafhankelijke nascholing voor zorgprofessionals

Colofon

JN Magazine

Jaargang 4, nummer 2

JN Magazine is een uitgave van Jeugdzorg Nederland.

Jeugdzorg Nederland is de branchevereniging voor organisaties die jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering bieden.

Contact

Jeugdzorg Nederland
info@jeugdzorgnederland.nl

Postadres

Jeugdzorg Nederland
Postbus 85011
3508 AA Utrecht

Bezoekadres

Jeugdzorg Nederland
Churchillaan 11 - 6e etage
3527 GV Utrecht

Coördinatie en redactie

Vrhl Content en Creatie www.vrhl.nl (in opdracht van Elma Media B.V.), in samenwerking met Jeugdzorg Nederland. Carola Bodenstaff, Florian Bootsman, Wouter van der Galiën, Mirjam Kapelle, José Snoek-Charmant.

Beeldmateriaal en fotografie

De Beeldredacteur, Sanne Donders, iStock

Aan dit nummer werkten mee

Arie, Patricia, Lotte en Marije | Ahmed Aboutaleb | Mohini Awadhpersad | Robbert van Beek | Anita de Bijl | Marjan Boertjes | Barend Bon | Friso van Doesburg | Jan de Gier | Ilija van Gog | Amanda Hermans | Hedy Jak | Carina Kamps | Eva Mulder | Mirjam van den Nieuwenhuijzen | Leon Noorlander | Martijn van Noppen | Jeroen Regtuit | Jantine Roeleveld | Mirjam Streefkerk | Anouk van Tuijl | Valentijn Verpaalen | Claire Vlug | Mariëlle Wijma | Danielle Wijman

Druk/Sales/Verspreiding
Art Direction/ Grafische vormgeving
Elma Media B.V.
www.elma.nl

Oplage

1.000 exemplaren

Versijning

November 2025

Copyright ©2025

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, overgenomen of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever is niet aansprakelijk voor enig handelen op grond van de in dit blad gegeven adviezen en/of gedane mededelingen.

Inhoud

Blik van buiten

Buurtsportcoach Carina Kamps over het werken met jongeren in Groningen.

10

In gesprek

Leon Noorlander en schrijver Friso van Doesburg over de toekomst van de jeugd.

14

Achtergrond

Anita de Bijl van Pactum deelt 'een schoolvoorbeeld' van deeltijdpleegzorg.

23

Bijgebleven

Amanda Hermans werkt als adviseur bij de Jeugdbescherming Gelderland en zoekt passende hulp voor haar zoon.

32

Wat nog meer...

03 Voorwoord

06 Thema

Interview met voorzitter
Ahmed Aboutaleb.

13 Nieuws

Vanuit de vereniging.

18 Werkgevers

Op naar een nieuwe cao jeugdzorg:
een kennismaking met de
onderhandelaars.

20 Sterk geluid

Marjan Boertjes vertelt over de
opvang en begeleiding van AMV'ers.

22 Column

Welkom is meer dan een woord.

26 Vooruit

Ervaringsdeskundigen kijken mee
in jeugdhulpvoorzieningen als
Fly on the Wall.

30 Informatiebeveiliging

De Autoriteit Persoonsgegevens:
meer dan een privacywaakhond.

‘Ik wil wat stenen in de vijver gooien’

Ahmed Aboutaleb over zijn eerste weken als voorzitter van Jeugdzorg Nederland

Sinds augustus is Ahmed Aboutaleb voorzitter van Jeugdzorg Nederland. In zijn eerste weken maakte hij kennis met de sector en bezocht hij scholen en zorgaanbieders. Hij sprak tientallen professionals en zag kracht en betrokkenheid, maar ook een systeem dat soms knelt. “Waarom komen kinderen waarvan de thuissituatie niet goed is eigenlijk in de jeugdzorg terecht?”

Ahmed Aboutaleb heeft zich voor dit gesprek even opgesloten in een klaslokaal. Het is eind september en hij heeft als voorzitter van Jeugdzorg Nederland net een werkbezoek afgerond op een school voor voortgezet speciaal onderwijs. Zo meteen stapt hij in de auto richting Amsterdam: daar zit hij vanavond bij Eva Jinek aan tafel. De reden? Vanaf deze week ligt zijn boek *Thuis in de schappen*. “Het is een levensbeschrijving, waarin ik laat zien welke weg ik heb afgelegd. Ik laat zien welke hobbels ik heb moeten nemen. En welke kansen en fijne mensen me daarbij geholpen hebben.” In het boek is bijvoorbeeld een rol weggelegd voor meneer Essikilli, de schoolmeester in Aboutalebs Marokkaanse geboortedorp Beni Sidel. Die overtuigde Aboutalebs opa en later ook zijn in Nederland werkende vader ervan om kleinzoon Ahmed naar school te laten gaan. “Hij heeft eigenlijk voor mij van een slapend en stoffig tapijt een vliegend tapijt gemaakt”, zal hij daar vanavond bij Jinek over zeggen. En hier, in het klaslokaal: “Onderwijs is alles wat kinderen vormt.” De schrijver en de bekendste ex-burgemeester van ons land is op het moment van spreken ruim een maand voorzitter. In die rol ontmoette hij al veel mensen die zich het lot van kinderen aantrekken, zo vertelt hij. Net als ‘zijn’ meester Essikilli. “Wat ik vooral zie is de kracht

van de professionals die ik heb gesproken. Hun betrokkenheid en hun wens om van een dubbeltje een kwartje te willen maken.”

Dropouts

Ook Aboutaleb wil daar graag een bijdrage aan leveren. Daarom hoefde hij niet lang na te denken toen hij werd gevraagd om voorzitter te worden van Jeugdzorg Nederland. “Bij alles wat met kinderen en onderwijs te maken heeft, ben je bij mij aan het goede adres. Onder goede omstandigheden kunnen kinderen hun volledige potentieel gebruiken. Als burgemeester heb ik helaas te vaak gezien dat kinderen door een zwakkere positie in het leven soms minder goede keuzes maken. In Rotterdam zag ik honderden jongeren die zwichtten voor het beloofde grote geld. Ze werden drugsuithaler in de haven en al die kinderen hadden een rugzakje. Ze waren zwakbegaafd, dropouts, kwamen uit gebroken gezinnen of uit een gezin waarin het gezag was omgekeerd. Het zijn allemaal casussen waarbij het alle hens aan dek had moeten zijn; vanuit hun eigen omgeving, vanuit het onderwijs en vanuit jeugdzorg.” Hij benoemt die drie nadrukkelijk, omdat ze alle drie een belangrijke rol spelen in het leven van een kind. Daarom zou Aboutaleb bijvoorbeeld graag zien dat onderwijs en jeugdzorg meer samen zouden werken. In

'zijn' Rotterdam waren er twee aparte wethouders en ook in Den Haag vallen de sectoren onder twee verschillende ministeries. "Je zou willen dat het in één hand terechtkwam, zodat je wat meer synergie kunt krijgen. Dan kun je het geld ook anders inzetten. Ik zou het bijvoorbeeld een goed idee vinden als er in de jeugdzorg ook een onderscheid komt tussen eerstelijns en tweedelijns zorg: basiszorg en aanvullende specialistische zorg. Eerstelijns is dan aan gemeenten, wijkteams en het onderwijs en die kunnen als nodig doorverwijzen naar de gespecialiseerde jeugdzorg. Zo zijn daar alleen nog gevalideerde, erkende interventies. Nu zijn er soms tientallen interventies voor één diagnose. Dat maakt het systeem onoverzichtelijk."

'Het probleem zit vaak niet in het kind, maar in diens sociale omgeving'

Rimpelingen

Aboutaleb is duidelijk niet gekomen om op de winkel te passen. Dat maakte hij bij zijn aantreden in augustus ook al duidelijk. "Ik wil wat stenen in de vijver gooien. Die zullen ongetwijfeld gaan leiden tot rimpelingen en daarover ga ik graag met de sector in gesprek." Wat die stenen precies zullen zijn weet Aboutaleb nu nog niet. Hij is hard aan het werk om de sector te leren kennen. Dat doet hij door langs te gaan bij jeugdzorgorganisaties, -instellingen en scholen. "Wat me hier vandaag op deze school opvalt is dat de professionals het systeem als knellend ervaren. Maar dat ze toch een hele grote creativiteit aan de dag leggen om ondanks dat knellende systeem iets moois te maken. Als het systeem 'nee' zegt, leggen ze zich daar niet bij neer. Ze gaan in overleg met wethouders, met ambtenaren en vinden dan toch een andere manier van werken, van financieren, waardoor ze een kind toch beter kunnen helpen."

Hij was ook bij Pluryn in Oosterbeek, een instelling waar veel kinderen verblijven. Ook daar zag hij veel gemotiveerde mensen, maar die tegelijkertijd het systeem en hun rol daarin bevragen. "We kijken vanuit

de jeugdzorg alleen maar naar kinderen, zo zeggen die. We kijken naar factoren in die kinderen die misschien niet goed gaan. Maar het probleem zit vaak niet in het kind, maar in diens sociale omgeving. In bijvoorbeeld een afwezige vader. En die kun je als jeugdzorgmedewerker niet opeens wel regelen."

Kafkaëske toestanden

Aboutaleb hoorde ook van kafkaëske toestanden. Hij vertelt over een kennis die in een bureaucratisch doolhof belandde toen ze na het overlijden van haar zus voor haar nichtje wilde zorgen – zoals ze haar zus ook had beloofd. "Ze is zelf moeder van twee kinderen en wilde haar nichtje opvangen. Toch moest ze dertien avonden een cursus volgen om als pleegmoeder te mogen optreden. Ondertussen werden rechters, advocaten en instanties ingeschakeld. Uiteindelijk kwam het meisje bij een ander pleeggezin terecht. Dat voelt kafkaësk. Natuurlijk moeten we risico's beperken, maar we kunnen niet alle risico's uitsluiten. Daarbij moeten we vooral niet vergeten wat het belangrijkste is: dat een kind liefdevol wordt opgevangen." Aboutaleb signaleerde bij zijn bezoeken tot nu toe ook nog iets anders: de samenstelling van het personeelsbestand. Het valt hem op dat er weinig mensen van kleur in de sector werken en dat het merendeel van de professionals vrouw is. "Dat gaat natuurlijk over de uitvoering en als voorzitter richt ik me vooral op het stelsel. Maar ik denk wel dat we als sector moeten proberen om meer een afspiegeling te zijn van de doelgroep die we bedienen. Bijvoorbeeld: mensen met een andere culturele achtergrond kijken soms op een andere manier naar vraagstukken en kunnen net op een andere manier jongeren bereiken."

Veel vragen

Zijn werkbezoeken leveren hem tot nu toe vooral veel vragen op. "Ik zie de kracht van veel professionals binnen een gemankeerd systeem. Kunnen we het niet effectiever organiseren? Onderwijs niet beter in stelling brengen? Waarom komen kinderen waarvan de thuissituatie niet goed is eigenlijk in de jeugdzorg terecht? Waarom hebben we meer dan 40 jeugdregio's? U ziet: dat zijn nog allemaal vragen. De komende tijd zoek ik daar de antwoorden op door in gesprek te blijven met de sector, maar bijvoorbeeld ook met gemeenten." Een ding weet hij al wel – en die gedachte zal ongetwijfeld een rimpeling veroorzaken in de sector:

“6.000 aanbieders is te gek voor woorden. Dat moet echt naar beneden. Niet gedwongen natuurlijk, maar ik denk dat we aan een systeem moeten bouwen dat de krimp van het aantal aanbieders in de hand werkt.”

Naar Den Haag

Als hij één afspraak over jeugdzorg in een nieuw regeerakkoord zou kunnen laten opnemen, welke zou dat dan zijn? Hij hoeft geen seconde na te denken. “Stoppen met aanbesteden”, zegt hij resoluut. “Dat aanbesteden in die meer dan 40 regio’s beperkt de continuïteit van zorg en maakt het voor organisaties lastig om mensen in dienst te nemen. Bovendien gaat er veel tijd en geld verloren aan verantwoordingssystemen. Met vertrouwen en structurele bekostiging kunnen we veel meer bereiken.”

Aboutaleb weet natuurlijk ook dat hij zo’n idee niet zomaar over de Haagse schutting kan gooien: als voormalig burgemeester en voormalig staatssecretaris weet hij hoe de hazen daar lopen. “Je moet niet als een soort bedelaar naar het kabinet stappen, maar op zoek gaan naar een gemeenschappelijke grond. Laten zien

dat je een partner bent.” Dat wil hij dan ook graag zijn. “Er gaat 8 miljard per jaar naar jeugdzorg. Dat is veel geld. Misschien hoeft dat budget de komende jaren niet veel te stijgen als we het systeem veel slimmer inrichten, en dat vinden ze daar natuurlijk interessant. Bovendien denk ik dat de timing nu goed is: er komt een nieuw kabinet, met nieuwe bewindspersonen en wij hebben als sector een nieuwe voorzitter.”

En die nieuwe voorzitter moet nu gaan: op naar Jinek in Amsterdam. Maar niet voordat hij heeft benadrukt dat hij graag een bereikbare voorzitter wil zijn. “Met meer dan honderd leden verspreid door het land kan ik uiteraard niet iedereen persoonlijk ontmoeten. Maar ik ga op werkbezoek, op netwerkdagen en de Algemene Ledenvergaderingen wil ik zoveel mogelijk leden spreken en ik ben natuurlijk mailbaar. Wie met me in gesprek wil, kan me dus bereiken.” ◦

**Wil je in contact komen met Ahmed Aboutaleb?
Stuur een mail naar
voorzitter@jeugdzorgnederland.nl**

Carina Kamps is buurtsportcoach in Groningen: 'Binding is alles'

Hoewel een buurtsportcoach in de wijk een simpele formule lijkt, is deze van grote waarde. Juist in die eenvoud schuilt een enorme kracht. De Groningse Carina Kamps organiseert talloze sportactiviteiten en spreekt dagelijks met jongeren. "Elke dag loop ik door de wijk. Jongeren stappen makkelijk op me af en vertellen veel." Als het werk van Carina iets laat zien, dan is het wel dat samenwerking tussen jeugdzorgprofessionals en sport in de wijk deuren opent naar preventie, versterking van weerbaarheid én het bouwen van gezonde sociale netwerken rondom jongeren.

Carina rondde de PABO af en volgde daarna de hbo-opleiding Sport en Gezondheid. Ze organiseerde jarenlang sportactiviteiten als zelfstandig ondernemer. Ruim acht jaar geleden werd zij buurtsportcoach bij Huis voor de Sport Groningen. "Onderwijs, werken met jongeren én sport kwamen toen mooi samen." Door de sportprojecten die ze als ZZP'er in de wijk deed, kent ze de moeders – die toen tieners waren – van de kinderen die ze nu in de wijk tegenkomt. "Het is handig elkaar al te kennen, dat zorgt voor binding."

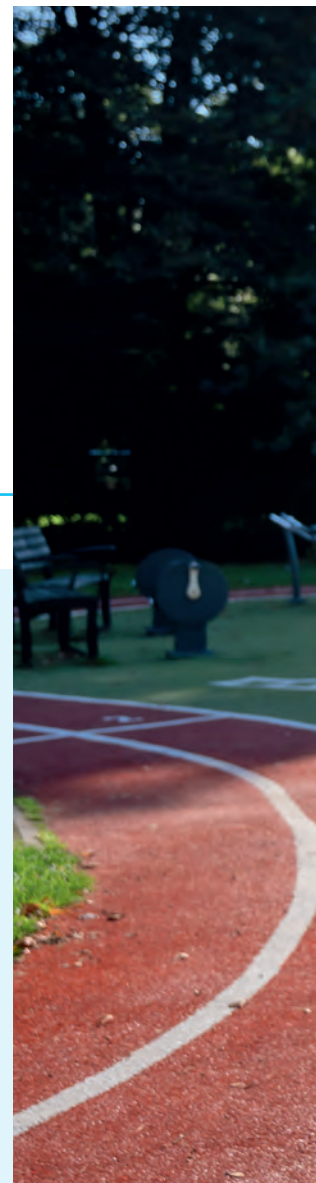
Jongeren laten sporten

Ze vertelt wat haar werk inhoudt. "Ik zorg ervoor dat de doelgroep 10 tot 16 jaar, met name vmbo-leerlingen, gestimuleerd wordt om te gaan sporten. Er is veel sportuitval bij de vmbo-doelgroep. Wij proberen door middel van sportmomenten, maar ook door middel van samenwerkingen met sportaanbieders, die jongeren weer te laten sporten. We organiseren ook clinics zoals wakeboarden en klimmen. Dat doen we in

samenwerking met Jeugdsportfonds en Cultuur waardoor ook de kinderen waarvan de ouders een lager inkomen hebben, een jaar gratis kunnen sporten."

Betrokken bij community

"Als wij buitenactiviteiten organiseren, dan hoeft niemand zich van tevoren op te geven. Er is altijd vrije inloop, dat maakt het heel laagdrempelig om mee te doen", legt Carina uit. Er is altijd een gezellige opkomst, vertelt ze. "Ik ben er altijd, op dezelfde tijd, op dezelfde locatie om sport aan te bieden. Van jongeren hoor ik dat ze dat fijn vinden. En ik loop dagelijks door de wijk. Jongeren stappen makkelijk op me af en vertellen veel. Soms hoor ik heftige verhalen. Ik luister daarnaar, en als ik er echt iets mee moet, dan overleg ik met de jongerenwerker. Zij pakken dat dan verder op. En zij zetten daar dan weer stappen in. Ik ben er voor het sportgedeelte, om te enthousiasmeren, vertrouwen en veiligheid te geven. Dat ik al acht jaar in de wijk ben, zorgt dat ik een vertrouwensrelatie heb kunnen opbouwen met jongeren en hun ouders."

‘Ik heb een vertrouwensrelatie kunnen opbouwen met jongeren en hun ouders’

Volgens Carina gaat er ook een preventieve werking uit van sporten. “Sporten is gewoon leuk. Alles wordt wat luchtiger en eventuele onzekerheid neemt af. Als kinderen en jongeren sporten dan staan ze er weer. Ze durven weer. Ze voelen zich ook betrokken bij een community. Regelmatig komen er emoties los, dus het werkt ook als uitlaatklep. Het verbindt en ondersteunt het sociale welzijn van jongeren. Er zijn best wel jongeren die soms wat eenzaam zijn. Die komen weer in contact met elkaar. Het is hartstikke mooi dat sport als middel zoveel doelen en functies heeft.”

Middelbare scholen

Om jongeren te bereiken is ze ook op middelbare scholen te vinden. “Een dagdeel per week sta ik in de pauze klaar met allemaal sportmateriaal. Ze kunnen lekker samen bewegen en plezier hebben. Ik heb veel gesprekken, over welke sport ze leuk zouden vinden om te doen. Ik ben zeg maar de schakel tussen scholen, de wijk en sportaanbieders. Hierin kan ik mooie verbindingen leggen.”

Aan het begin van het schooljaar gaat Carina alle klassen langs om zich voor te stellen. Ze vertelt wat haar bezigheden zijn en waar ze haar twee keer per week op het plein voor kunnen vinden. “Docenten krijgen ook allemaal een flyer met mijn foto en wat ik doe. Daarnaast geven ze aan dat ze het ook heel prettig vinden dat ik twee dagdelen op school, en ook in de personeelskamer, aanwezig ben. Zij horen natuurlijk ook veel van leerlingen, bijvoorbeeld als iemand graag wil kickboksen. Dat kunnen ze dan bij mij kwijt en ga ik er weer verder mee aan de slag. Op die manier werken we samen.”

Nauwe samenwerking

Carina treft de jongeren ook in de twee Groningse wijken waar zij werkt. “Daar werk ik nauw samen met de jeugd- en jongerenwerkers van het wijkteam. Wij organiseren bijvoorbeeld samen een wekelijks voetbalmoment. Ik ben er voor het sportgedeelte en de jongerenwerker is er ook. Wij kennen de jongeren.

Samenwerken zorgt voor nog meer bereikbaarheid en een leuke dynamiek. Dan kun je je samen verder ontwikkelen. Dat werkt heel goed.”

De afgelopen jaren is de vorm van samenwerken met andere wijkteams veranderd, vertelt Carina. “Voorheen werkten we ook zeker samen, maar was dat meer versnipperd. Nu komen we – jongerenwerkers uit het wijkteam, cultuurcoaches, de gemeente, de organisatie Athletes in Action – maandelijks samen en kijken we per periode wat we met elkaar gaan organiseren. Zo is er momenteel bijvoorbeeld veel vraag naar danslessen. Voorheen was het: ‘Carina is van de sport, zij doet dat.’ Nu ligt de verantwoordelijkheid bij ons allemaal om dit samen op te pakken. Dat werkt heel versterkend. Alle partners kennen ook weer andere jongeren, dus het zorgt voor nog meer binding met de doelgroep. Mooie dingen komen dan samen.”

Kijken naar mogelijkheden

Volgens Carina is het voor jongeren en gezinnen belangrijk dat zij gehoord worden. Wat kunnen zorgprofessionals die met kinderen en jongeren werken concreet doen? Carina tipt: “Heel goed luisteren waar hun behoefte ligt. En vervolgens kijken wat er kan en waar de mogelijkheden liggen. Ik merk dat er in mijn

‘Het is zo belangrijk te luisteren naar de behoeften van jongeren’

wijken veel kinderen zijn met drie of meer broertjes en zusjes. Zij kunnen niet allemaal op verschillende locaties sporten. Toen heb ik gekeken of ik sportaanbieders naar de wijk kon halen om het sporten zo laagdrempelig mogelijk te maken. Het is geweldig dat hun sport dan in de wijk is. Daar maak ik me echt hard voor. Een aantal jaar geleden was freerunning in opkomst. Heel veel kinderen wilden dat doen. ‘Hé, Carina, we willen zo graag freerunning doen.’ Maar dat was er toen nog niet in de stad. Ik wilde daar iets mee doen en ben via via in contact gekomen met een student die les wilde geven. Een week later gaf hij zijn eerste les, uiteraard onder mijn verantwoordelijkheid; ik regelde de zaal en bleef erbij. De bedoeling was dat hij drie lessen in totaal zou geven, maar het was zo’n succes dat hij op een gegeven moment drie groepen achter elkaar les gaf. Een sportaanbieder in de stad hoorde van ons initiatief, heeft hem in dienst genomen en is freerunning gaan aanbieden. Fantastisch.”

Luisterend oor

Carina's doel is om voor kinderen en jongeren zichtbaar te zijn in de wijk. “Dus ik loop - met m'n pakje aan - door de straten. Jongeren hangen weleens in groepjes en ik kan daarbij gaan staan. Ze moeten natuurlijk niet voor je wegrennen”, zegt ze lachend. “Dan hoor ik wat hen zoal bezighoudt. In al die jaren heb ik een band met ze opgebouwd. Ze kunnen hun verhaal eventueel kwijt en als ik iets signaleer dan laat ik dat het wijkteam weten. Maar binding is alles. Want jongeren ga je niet aan het sporten krijgen als ze je nauwelijks kennen. Het is zo belangrijk te luisteren naar de behoeften van jongeren. En daarop te anticiperen als team vanuit de wijk.”

Carina zegt zich regelmatig een bekende Groninger te voelen. “Ik word overal gegroet! En vanuit de middelbare school fietsen scholieren met me mee naar de wijk.” Over haar werk zegt ze ten slotte: “Als je niks doet en er niet bent, dan gebeurt er ook niks. En wat gaan jongeren dan doen?”

Visie en koers

Vanuit de vereniging zijn we bezig met het ontwikkelen van een visie en koers voor de zorg voor de jeugd in Nederland. Vanwege de structurele uitdagingen voor de sector is de behoefte ontstaan aan een vernieuwend perspectief en strategische positionering.

We streven naar een visie en koers die doorleefd en breed gedragen worden. Om deze reden hebben wij zoveel mogelijk mensen die betrokken zijn bij de zorg voor de jeugd in ons traject meegenomen. En we blijven ze meenemen. Van jongeren en (pleeg)ouders tot de jeugdzorgprofessionals en beleidsmedewerkers bij onder meer gemeenten en aanpalende sectoren zoals onderwijs, kinderopvang, sociaal werk, jeugdgezondheidszorg, gehandicaptenzorg en ggz. Kortom: mensen met een relevant verhaal zijn

betrokken in het proces om te komen tot deze nieuwe visie op de zorg voor de jeugd en de positionering van de jeugdzorg en JeugdZorg Nederland daarin.

Momenteel zijn we bezig de visie en koers af te ronden en werken we aan de ontwikkeling van een meerjarige, concrete werkagenda. Die werkagenda willen we in het nieuwe jaar gaan uitvoeren.

Houd voor alle updates de pagina 'Visie en koers' op Extranet in de gaten (scan de QR) of neem contact op met Florian Bootsman.

Relatiemanagement

Ruim een half jaar geleden zijn we vanuit onze vereniging gestart met relatiemanagement. Hananja van Ommen en José Snoek-Charmant vervullen deze rol. Samen staan zij aan de lat om alle processen rondom onze leden te verbeteren, maar bovenal om meer verbinding te realiseren: tussen de vereniging en haar leden én tussen leden onderling.

Vanuit relatiemanagement is Hananja het gezicht naar buiten. Ze bezoekt bijvoorbeeld onze leden en heeft contact met potentiële leden. José regelt het relatiemanagement meer van achter de schermen, zoals het nieuwe ledenplatform (nu nog Extranet) en de borging van alle (leden)informatie.

Wist je dat...

- Hananja graag bij je langskomt om kennis te maken?
- Zij al jouw vragen beantwoordt over JeugdZorg Nederland?
- Ze de voordelen van het lidmaatschap precies uit kan leggen?
- We op dit moment 114 leden hebben?

- Onze leden elkaar kunnen vinden op het ledenplatform Extranet?
- Alle werknemers van onze leden toegang kunnen krijgen tot Extranet?
- Er binnen een halfjaar een volledig vernieuwd ledenplatform is?
- Daar alles veel beter terug te vinden is?

Wil jij graag bijpraten met Hananja? Stuur dan een e-mail naar hananja.vanommen@jeugdzorgnederland.nl en ze neemt contact met je op!

De ontwikkeling van het nieuwe ledenplatform kan je volgen op Extranet, zie de QR.

Heb je vragen over Extranet of het nieuwe ledenplatform? Neem dan contact op met José via jose.snoek@jeugdzorgnederland.nl.

‘Verandering begint in onze houding’

De gesprekken over jeugdzorg gaan vaak over wat er mis is. Maar veel belangrijker is de vraag: wat kunnen we nú beter doen. Daarover gaat Jeugdzorg Nederland-directeur Leon Noorlander graag in gesprek met schrijver, trainer en spreker Friso van Doesburg, die zich sinds een paar jaar actief in het debat over jeugdzorg mengt. Een gesprek over *reframing*, over onze grondhouding, het belang van zachte landingen en botsauto's.

Als Friso van Doesburg en Leon Noorlander elkaar op het kantoor van Jeugdzorg Nederland in Utrecht de hand schudden, gaat het al binnen een seconde of twee over grote beleidsvraagstukken. De twee ontmoeten

elkaar al een paar keer kort, op een congres of andere bijeenkomst rondom jeugdzorg. Voor beide smaakte dat naar meer. En dus spreken ze elkaar vandaag wat langer. Maar: voordat we de diepte verder ingaan eerst

maar even landen, met een kop koffie. Noorlander legt uit waarom hij Van Doesburg graag wilde spreken: "Jij valt op met je verhaal omdat je je zo constructief opstelt, een duidelijke visie hebt op hoe het wél moet."

"Dat komt ook omdat ik in jullie echt een partner zie waarmee ik dat wat ik wil voor elkaar kan krijgen. Jullie gaan immers over de kwaliteit van zorg en ik denk dat we moeten verbinden als we écht verandering teweeg willen brengen", zegt Van Doesburg, die als spreker in het hele land zijn visie op jeugdzorg deelt. Hij heeft een achtergrond in sociaal-cultureel werk en verdiepte zich later in de positieve psychologie en het humanisme. Een paar jaar geleden tekende Van Doesburg in zijn boek *Uit huis* zijn verhaal op over zijn eigen ervaringen in de jeugdzorg. Zijn tweede boek, *Grondhouding*, ligt binnenkort in de winkel. Van Doesburg trainde honderden jeugdzorgmedewerkers en begeleidt jongeren.

Noorlander vindt het fijn om dit soort gesprekken te voeren: met ervaringsdeskundigen, maar ook met mensen die de sector van binnenuit kennen. "Ik denk dat we soms ten onrechte worden gezien als een partij die alleen de gevestigde belangen in onze sector wil verdedigen. Terwijl wij misschien wel de enige branchevereniging zijn die zo actief pleit voor een kleinere branche. Ik wil graag van het beeld af dat wij er zouden zijn om zoveel mogelijk jongeren de sector in te trekken."

"Ja, we moeten dat beeld van jeugdzorg echt reframe", bevestigt Van Doesburg. "De uitstraling van jeugdzorg moet niet zijn: jullie halen kinderen uit huis, maar: jullie creëren veiligheid voor kinderen." Met die boodschap betreedt van Doesburg de publieke arena.

Jippie

Het publieke debat over de jeugdzorg gaat vaak maar over een klein deel ervan: het dwingend kader, wat nog geen 10 procent van de jeugdzorg behelst. Noorlander: "Ik ben nog maar weinig mensen tegengekomen die heel uitgesproken kenbaar maken dat ze tevreden zijn over wat wij aan bescherming en aan hulp te bieden hebben in dit dwingende kader. Want zodra het

dwingend wordt, ontstaat er een complexe juridische werkelijkheid met een jeugdbeschermer."

Van Doesburg, lachend: "Er is echt niemand die zegt, jippie, daar is de jeugdbescherming. Sterker nog, en dat schrijf ik ook in mijn nieuwe boek *Grondhouding*, het gaat tegen de biologie van het lichaam in om als ouder te zeggen: hier heb je mijn kind. Dus dat zal nooit op een goede manier kunnen. Maar ik pleit wel voor een zachtere landing. Een kind hoeft niet met politieagenten opgehaald te worden van school. En als ouders niet functioneren, moet zo'n kind dan wel een cliënt in het systeem worden?"

Botsauto's

Maar hoe moet het dan wel? Noorlander en Van Doesburg stellen vast dat de cultuur in de sector te vaak niet helpend is en dat het systeem tekortschiet. De prikkels in het systeem zijn erop gericht om snel in te grijpen, om risico-avers te opereren. Dat komt in alle schakels van de keten voor. Ook bij de Raad voor de Kinderbescherming en kinderrechtters zie je dat het vaak makkelijker is om in te grijpen, dan om nog even af te wachten. Ook het gebrek aan werkervaring van

'Je kunt een kind pas écht bereiken als je weet wat hem laat stralen'

Friso van Doesburg

jeugdbeschermers speelt hierbij soms een rol. En dan is er ook nog de werkdruk.

Van Doesburg: "In mijn trainingen probeer ik het narratief bij de hulpverleners steeds een beetje te kantelen: van probleemgericht naar potentiegericht. We zijn gewend te denken in diagnoses en protocollen, maar het begint met aandacht. Iemand vertelde me eens: 'Ik heb een kind dat gek is op botsauto's, maar ik

ben nooit met hem meegegaan.' Dat zegt iets. Je kunt een kind pas écht bereiken als je weet wat hem laat stralen. Toen ik jong was, kreeg ik erkenning van iemand die zag dat ik iets met muziek heb. Hij zette mij achter een vleugel en hij gaf me cd's van George Winston en Mozart. Dat was een keerpunt. Dat gun ik meer jongeren: iemand die kijkt naar wat er wél is."

Een harde uitspraak

De werkdruk staat dat niet altijd toe, zegt Noorlander. "Tegelijkertijd: niemand werkt in deze sector om rijk te worden. 99 procent zit hier oprecht in omdat ze het leuk en belangrijk vinden om kinderen te helpen. Als dit de grondhouding is van deze mensen, waarom lukt het dan toch vaak niet om die kinderen te bieden wat ze echt gelukkig maakt? Wat is jouw gevoel daarbij?" Van Doesberg denkt even na en zegt dan. "Ik denk dat veel professionals diep van binnen geraakt zijn door wat ze zien. Ze willen écht helpen. Maar soms proberen ze in kinderen te helen wat in henzelf ooit geraakt is. Dat is niet verwijtend bedoeld – juist menselijk. Maar het vraagt wel om bewustzijn, want je kunt pas nabij zijn bij een kind als je ook bij jezelf nabij durft te zijn. Ik geloof niet dat wij als professionals de problemen van de kinderen kunnen oplossen. Ik geloof dat professionals moeten leren verdragen hoe een situatie is en van daaruit moeten gaan kijken naar wat er wel kan. Naar welke kracht het kind heeft."

Verklarende analyse

Noorlander ziet tegelijkertijd hoe ingewikkeld het is om die benadering structureel in het systeem te verankeren. Een makkelijke oplossing is er niet. "We zijn

het heel lekker gaan vinden om naar het systeem te wijzen", zegt Van Doesburg. "Maar als dat is veranderd zijn de problemen niet opgelost." Omgekeerd geldt hetzelfde, zegt Noorlander. "Het is ook niet zo dat als de professional totaal anders gaat werken dat het stelsel dan zomaar goed functioneert." Er zal altijd een systeem nodig zijn, stellen ze vast, een systeem waardoor er geld binnenkomt en waarbinnen organisaties en professionals zich moeten verantwoorden. "Maar parallel daaraan moeten we andere vragen gaan stellen aan onszelf en de kinderen: verandering begint in onze houding, in hoe we kijken en luisteren", zegt Van Doesburg.

Hij is blij met de verklarende analyse, het model dat Peter Dijkshoorn in 2023 introduceerde en dat meer inzicht moet geven in wat er nu eigenlijk gebeurt in een gezin waar problemen spelen. "We moeten af van de reflex: dit loopt uit de hand, dus er moet worden ingegrepen. We moeten eerst willen begrijpen wat de context is van een kind." De mannen zijn matig hoopvol over hoe de verklarende analyse nu zijn weg vindt in Nederland. Noorlander: "Sommige gemeenten en aanbieders zijn er al best ver mee. Vaak komt dat dan door een enthousiaste wethouder, bestuurder of

'We moeten onze werkwijze veel ingrijpender veranderen'

Leon Noorlander

ambtenaar, maar verder wordt het model nog maar mondjesmaat gebruikt. Terwijl ik echt denk dat hier een deel van de nodige cultuurverandering in zit. Daarom proberen wij dit echt in onze sector aan te jagen."

Werkwijze veranderen

Het idee sluit nauw aan bij het eerste uitgangspunt van het manifest dat Jeugdzorg Nederland voor de zomer

samen met 12 jeugdbeschermingsorganisaties de wereld instuurde: 'Hulp naar het kind en gezin, niet het kind naar de hulp'. "Het huidige stelsel is failliet", zo stelde het manifest in die eerste zin. Overheid en gemeenten hebben echter aangegeven vast te willen blijven houden aan de zogenoemde 'ontwikkelrichting' van het Toekomst-scenario Kind- en Gezinsbescherming. Noorlander: "Wij zien dat die ontwikkelrichting de buikpijn uit de sector niet weghaalt. We moeten onze werkwijze veel ingrijpender veranderen, zoals jij ook zegt."

En die boodschap zal het tweetal blijven verkondigen. Van Doesburg hoopt bijvoorbeeld op managers die binnen de kaders van het systeem op zoek gaan naar ruimte. "We hebben nu eenmaal met dat systeem te maken. Maar ik vind het ook belangrijk dat je parallel aan dat systeem de leefwereld van het kind belangrijk maakt. Dat je op zoek gaat naar de krachten van kinderen. Dat hulpverleners zich afvragen: 'Hé, welke talenten of welke kracht van het kind gaan we deze week versterken?' Ik zal me blijven inzetten voor iedere jongere die in Nederland te maken krijgt met

jeugdzorg." Dat is ook wat Noorlander drijft: "Het is een illusie om te denken dat we iedereen in Nederland gelijke kansen kunnen geven, daar is het leven te ingewikkeld voor." Hij is even stil. "Maar je moet er wel iets tegenover kunnen stellen als die gelijke kansen er niet zijn. Kwetsbaarheden kunnen we niet zomaar wegnemen, maar we kunnen kinderen in onze sector wel iets bieden waardoor ze een reëlere kans hebben op een goed leven. Dat is waar ik me voor wil inzetten." ◦

Op 12 maart verschijnt het boek *Grondhouding – van label naar potentieel* van Friso van Doesburg bij Sduitgevers. Het boek gaat om een houding die iedereen kan aannemen: van docent tot hulpverlener, van beleidsmaker tot ouder. Wat gebeurt er als we jongeren niet langer zien als probleemgevallen, maar als mensen met onvermoede kracht en groei ruimte? Op www.inhuisleert.nl kun je het boek al voorbestellen. Daar vind je ook meer informatie over het werk van Van Doesburg. ◦

Friso van Doesburg

Friso van Doesburg kwam als kind in aanraking met jeugdzorg. Nu maakt hij van die ervaring zijn werk. Hij begeleidt jongeren, traint professionals, spreekt in het hele land en schrijft boeken.

Leon Noorlander

Leon Noorlander is directeur van Jeugdzorg Nederland. Hij heeft een brede achtergrond in politiek, beleid en bestuur en zet zich in voor gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren.

Onderweg naar een nieuwe Cao Jeugdzorg

Sinds juni van dit jaar zitten werkgevers en werknemers met elkaar om tafel om te komen tot een nieuwe cao voor de jeugdzorg. Een belangrijke onderhandeling, want de afspraken die hier worden gemaakt raken alle professionals in de sector: het gaat dan onder meer over werkdruk, scholing, salaris en ontwikkelkansen

Aan de kant van de werknemers schuiven de vakbonden FNV Zorg en Welzijn, CNV en FBZ aan, elk met twee vertegenwoordigers. Zij brengen de stem van de jeugdzorgmedewerkers mee. De werkgevers in de jeugdzorg worden vertegenwoordigd door Claire Vlug, Jeroen Regtuijt en Valentijn Verpaalen. Zij nemen de belangen van organisaties in de sector mee en kijken tegelijk naar wat nodig is om de jeugdzorg toekomstbestendig te maken.

Wie zijn deze onderhandelaars? Wat motiveert hen om aan tafel te zitten, welke ervaring nemen ze mee en wat vinden ze uitdagend of juist leuk aan dit proces? In deze rubriek stellen zij zich aan u voor. ◦

Claire Vlug

Functie: Bestuurder bij Jeugdbescherming regio Amsterdam

Waarom aan tafel: Ik vind het ongelooflijk belangrijk dat er een hele goede cao komt te liggen, zowel voor werknemers als werkgevers. Om daarover mee te kunnen denken en praten vind ik heel belangrijk en mooi om te doen.

Wat neem ik mee: Inmiddels loop ik zo'n 20 jaar mee in de sector en ik weet inmiddels waar werkgevers, maar ook werknemers tegenaan lopen. Ik heb zicht op beide kanten. Ik zit er vanuit de GI's, maar vertegenwoordig alle jeugdzorgorganisaties.

Waar sta ik voor: Het is voor mij belangrijk dat er een cao ligt die recht doet aan het pittige werk dat we verrichten in de jeugdzorg. We doen belangrijk werk met elkaar, maar ik vind dat we weleens in een verdomhoekje gezet worden. Als het misgaat, dan heeft jeugdzorg het gedaan. Maar stel je eens voor dat wij er niet waren? Daarom wil ik echt gaan voor goede afspraken waar zowel werknemers als werkgevers trots op kunnen zijn.

Minder leuke kanten: Het is een lang proces. We proberen elkaar goed te begrijpen, maar dat gaat niet altijd vanzelf. Dat zit 'm bijvoorbeeld in termen en hoe je die uitlegt. Dan lijkt het al snel over tegenstellingen te gaan, maar dat is vaak niet zo. Dat maakt de weg naar een akkoord hobbelig.

Wat er leuk aan is: De sfeer is goed en constructief. Bovendien heb je echt het idee dat wat je doet betekenisvol is. Het gaat ergens om. Ik stap erin met enthousiasme en goede hoop, en altijd met het idee: daar moeten we toch uit zien te komen? ◦

Jeroen Regtuijt

Functie: Bestuurder Yorneo, bestuurslid bij Jeugdzorg Nederland en hoofdonderhandelaar cao

Waarom aan tafel: Samen met onze collega's maken we het verschil voor kinderen, jongeren en gezinnen die dat nodig hebben. Daar horen passende arbeidsvoorwaarden bij. Als werkgevers hebben we daarin een verantwoordelijkheid, daaraan draag ik graag een steentje bij. Langs de zijlijn roepen is wat mij betreft te gemakkelijk.

Waar ik voor sta: Mijn drive is er met elkaar uit zien te komen. Ik sta voor een goede cao die recht doet aan onze collega's, zo ruimhartig mogelijk voor collega's én passend binnen de mogelijkheden van werkgevers. Daar zit ook direct de spanning: zowel in de onderhandelingen als in de sector. Ik zie het als onze plicht om een goede oplossing te vinden met elkaar.

Minder leuke kanten: Deze onderhandelingen verlopen echt anders dan bijvoorbeeld onderhandelingen met gemeenten. We worden erg sterk als werkgevers geprofileerd - een klassieke benadering, terwijl wij ook gewoon belang hebben bij goede en betrokken collega's - en dus goede arbeidsvoorwaarden. We zitten niet alleen voor onszelf aan tafel, maar ook voor onze mensen. Dat willen de vakbonden niet horen. Die rolverdeling vind ik af en toe wel ingewikkeld. Daarnaast gaat het soms erg traag. Het zou wel wat sneller en concreter mogen.

Wat er leuk aan is: Het proces van onderhandeling is een mooi proces qua dynamiek, waarbij je alle wensen en belangen probeert te verenigen. Om dat met elkaar te doorlopen, is hartstikke leuk. ◉

Valentijn Verpaalen

Functie: Sr. Adviseur arbeidsvoorwaarden en -verhoudingen bij AWWN. Valentijn is door Jeugdzorg Nederland ingehuurd om de cao-onderhandelingen te voeren.

Wat neem ik mee: Als werkgeversvereniging helpen en adviseren wij bij veel cao-onderhandelingen. Ik werk 20 uur per week op interim-basis en onderhandel mee. Door mijn ervaring neem ik veel kennis mee over de materie, wetgeving en arbeidsvoorwaarden en de dynamieken van het onderhandelen. Daarnaast: bij juridische, fiscale of andere technische vragen, heb ik een team van 140 adviseurs achter me bij AWWN die kunnen helpen.

Waar sta ik voor: Slimme oplossingen bedenken voor thema's die voor werkgevers én werknemers belangrijk zijn. Denk bijvoorbeeld aan een passende loonontwikkelingen en thema's als veiligheid en werkdruk. Je moet er in onderhandelingen voor zorgen dat je samen met de vakbonden in een harmonieuze situatie komt waar je samen nadenkt over de vraagstukken. Je wil samen aan de dezelfde kant van de tekentafel komen te staan, in plaats van tegenover elkaar.

Leuke en minder leuke kanten: Er zijn genoeg lichtpuntjes en momenten dat je echt voelt dat je samen aan oplossingen werkt. Het kan ook taai zijn en soms ligt een onderwerp lang op tafel. Ik moet wel zeggen dat ik heel veel respect heb voor alle spelers aan tafel: het zijn leuke en ontzettend bevlogen mensen. Ik houd ervan al vakbondsbestuurders zo betrokken zijn en echt vechten voor hun mensen.

Hoe gaat het verder: We hebben heel veel te bespreken, het is een uitzonderlijk grote berg aan onderwerpen. Daar gaan we wel even de tijd voor nodig hebben. Maar het zijn leuke sessies, ik kijk er met plezier naar uit. We zetten met elkaar de schouders eronder. ◉

Entrea Lindenhout zet zich in voor AMV'ers 'Zorg dat ze hier mogen zijn'

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen – AMV'ers – komen naar Nederland zonder hun ouders, vaak na een reis vol verlies en trauma. Zodra ze een verblijfsstatus krijgen, hebben ze dezelfde rechten en plichten als andere jongeren. Hoe zorgen we dat ze hier kunnen landen, zich veilig voelen en een toekomst kunnen opbouwen? Entrea Lindenhout biedt in Gelderland opvang en begeleiding aan ruim 300 van deze jongeren. Bestuurder Marjan Boertjes vertelt hoe.

Entrea Lindenhout is voor Nidos - een landelijke voogdij-organisatie - de grootste partij die opvang en begeleiding biedt aan AMV'ers, zo vertelt Boertjes. "Jongeren wonen bij ons meestal met z'n vieren in een huis en krijgen periodieke begeleiding. We wonen er niet bij in. Wie de reis vanuit bijvoorbeeld Eritrea heeft overleefd, hoeft namelijk niet te horen hoe laat je naar bed moet. Deze kinderen hebben al veel meegemaakt. Wat ze vooral nodig hebben, is steun en ruimte om een bestaan op te bouwen. De kinderen die wat meer begeleiding nodig hebben, wonen in groepen van acht tot twaalf bij elkaar. Daar is wel 24/7 iemand aanwezig om veiligheid, stabiliteit en continuïteit te bieden."

Onwetendheid

Over AMV'ers bestaan veel misverstanden, merkt Boertjes. "Er hangt een taboe omheen. Onlangs kwamen ergens vier meisjes wonen en sommige buurtbewoners deden alsof er een gevangenis openging. Terwijl: het gaat om kinderen. Er is heel veel onwetendheid, denk ik dan. Mensen hebben vaak geen idee wie deze jongeren zijn." Toch ziet ze ook hoopvolle voorbeelden. "Er zijn genoeg burens die een groepje jongeren volledig omarmen en klaarstaan om te helpen. Dat soort verhalen zijn inspirerend. Je moet beiden de brug op, elkaar leren verstaan. Dat geldt niet alleen voor jongeren uit een ander land, maar ook voor kinderen die opgroeien in armoede of in een gezin met verslaving of criminaliteit. Het gaat altijd om een interculturele dialoog." Boertjes ziet dat de toon in het maatschappelijke debat de jongeren raakt. "Het is verdrietig om te zien wat er met ze gebeurt als er in de politiek of media over hen wordt gesproken. Ze krijgen het gevoel dat ze er niet mogen zijn. We maken er een enorm probleem van, terwijl het aantal asielzoekers op de totale migratie heel klein is. Ik vind dat een schande. Ze worden gelukszoekers genoemd, maar wij hebben het liever over 'jongeren met een vluchtverhaal'. Woorden doen ertoe; net zoals iemand die ooit ziek was niet voor altijd patiënt blijft, blijven onze jongeren ook geen vreemdeling. Het bepaalt niet wie ze zijn."

Een andere zorgvraag

De zorg die de jongeren vragen verschilt wezenlijk van die van andere jongeren en gezinnen in de jeugdzorg, benadrukt Boertjes. "Het gaat meestal niet om behandeling, zoals bij gezinnen die er zelf niet meer uitkomen, maar veel meer om begeleiding. Natuurlijk zien we trauma of psychische klachten en hechtingsproblematiek, maar de kernvraag van deze jongeren is: help ons hier een leven op te bouwen."

De zorg voor AMV'ers zit stevig ingebed in de organisatie. Entrea Lindenhout kijkt al jaren, zo vertelt Boertjes, heel consequent naar hoe je een situatie weer terugbrengt naar zo normaal mogelijk. "Dat zit in ons DNA. Lukt het je om gewoon op kamers te gaan en contacten te herstellen? Kun je samen verder? Het gaat over het versterken van systemen. Dat doen we eigenlijk ook met deze jongeren. De systemen zijn anders, maar de visie is hetzelfde."

Cultuursensitief werken

Onmisbaar bij de begeleiding is het cultuursensitief werken, zo weet Boertjes. "Het gaat om begrijpen wat er in iemand omgaat. Niet alleen door je eigen bril kijken, want dan oordeel je te snel. Dat betekent overigens niet dat je alles maar goed moet vinden, maar wel dat je begrijpt waar gedrag vandaan komt." Alleen zeggen dat je het belangrijk vindt, is wat Boertjes echter niet genoeg. "Je moet er actief op sturen en zeggen: dit vinden wij belangrijk, hier hebben we aandacht voor. Dan maak je cultuursensitief werken echt waardevol. Onze collega's zijn erin getraind. Het verrijkt hun werk en hun leven."

'De kernvraag is: help ons hier een leven op te bouwen'

Wat Boertjes vooral opvalt, is de kracht van de jongeren die wonen bij Entrea Lindenhout. "Ik ben echt trots als ik zie dat sommige jongens 's ochtends folders rondbrengen, vervolgens naar school gaan en 's middags bij de McDonald's werken. Alles om er wat van te maken. Hun veerkracht en doorzettingsvermogen zijn indrukwekkend. Daar leren we allemaal van."

Aandacht

Haar boodschap is duidelijk: "Ik voel me altijd wel geroepen om tegen al mijn collega's te zeggen: heb aandacht voor deze jongeren. Zorg dat ze hier mogen zijn. Of ik dat genoeg zie bij jeugdzorgorganisaties? Nee, anders zou ik deze oproep niet doen. Ik verwijt mijn collega's niets en begrijp heus waar ze tegenaan lopen. Het vraagt veel van je om te doen, maar het is wel nodig. Hoe je het ook invult, denk er in ieder geval over na. Het zijn onze jongeren, we zijn er samen verantwoordelijk voor." ◉

Welkom is meer dan een woord

'Welkom' is een klein woord. Zes letters, één seconde om uit te spreken. Maar in de jeugdzorg is het allesbehalve klein. Daar is welkom geen groet, maar een gebaar. Geen formaliteit, maar een fundament. En in dit geval ook het fundament voor mijn tweede column in dit magazine. Maar is welkom niet gek, zo midden in het jaar? Laat ik in ieder geval beginnen met mijn nieuwe collega's nogmaals welkom te heten, voorzitter Ahmed Aboutaleb en bestuurder Rinda den Besten. Twee mensen met een warm hart voor het publieke domein verdienen ook een warm welkom. En zo'n welkom gun ik iedereen in onze sector.

Dat warme welkom ontvang ik bijna dagelijks van onze receptioniste Jolique die mij met enthousiasme begroet, vraagt wanneer ik nu eindelijk op vakantie ga, of ik zonder files heb kunnen rijden en voor iedereen een luisterend oor heeft. Ik gun iedereen ook een Jolique in zijn of haar leven.

De eerste stap

Voor kinderen, jongeren en gezinnen die bij ons komen, is welkom de eerste stap naar herstel, naar vertrouwen. Vaak is er al veel gebeurd voordat ze bij ons aankloppen. Dan is een warm welkom geen luxe, maar noodzaak. Ook voor onze professionals is welkom zijn van betekenis. In een sector die onder druk staat, met complexe vraagstukken en hoge werkdruk, zijn het de mensen die elke dag opnieuw met hart en ziel klaarstaan. Nieuwe collega's welkom heten, betekent ook: waardering tonen voor wie er al zijn.

Bij Jeugdzorg Nederland willen we dat gevoel van welkom koesteren en versterken. We dragen samen de verantwoordelijkheid voor kinderen en gezinnen in kwetsbare situaties. Dat vraagt om een cultuur waarin iedereen zich gezien en gehoord voelt. Waar vertrouwen de basis is. Waar welkom geen eenmalige groet is, maar een houding. Een belofte. Een uitnodiging om samen te werken aan de toekomst.

Misschien moeten we als vereniging ook zelf wat explicieter zijn in ons welkom. Nieuwe leden écht laten merken dat ze erbij horen. Niet alleen met woorden, maar in hoe we samenwerken, luisteren en ruimte geven. Zodat we niet alleen deuren openen, maar ook harten. Want welkom is klein als woord, maar groots in betekenis. **o**

Mirjam van den Nieuwenhuijzen

Mirjam van den Nieuwenhuijzen is lid van de raad van bestuur van Plury, een landelijk werkende organisatie voor jeugdzorg, gehandicaptenzorg en GGZ. Sinds november 2023 maakt Mirjam deel uit van het bestuur van Jeugdzorg Nederland. Als bestuurder zet zij zich landelijk in voor alle kinderen, jongeren en gezinnen met complexe zorgvragen. Omdat iedereen een mooie toekomst verdient, ook als dit niet vanzelf gaat. Daarbij is Mirjam er ook voor alle bevlogen professionals. 'Want zij maken echt verschil in een mensenleven'.

Een pleegzorgtraject buiten de gebaande paden

Onderdeel van elkaars leven

Al ruim negen jaar zijn Arie en Patricia de pleegouders van Lotte (9). Drie dagen per week woont ze bij hen in de polder - van woensdag tot vrijdagavond – de overige dagen in de stad bij haar moeder Marije. Wat Anita de Bijl betreft, pleegzorgbegeleider bij Pactum, is het een schoolvoorbeeld van deeltijdpleegzorg. “Wij hebben het over een pleeggezin, maar zo voelt het niet voor Lotte.”

Anita is vanaf het allereerste moment betrokken bij deze ‘unieke situatie’, zoals ze het zelf noemt. “Ik ben negen jaar geleden aangehaakt”, vertelt ze. “De vraag kwam binnen via het toenmalige Centrum voor Jeugd

en Gezin. Patricia en Arie waren al pleeggezin bij Pactum. De verwijzer kende hen via de kerk en bracht ons samen. Omdat ze al waren goedgekeurd als gezin, ging het heel snel.”

Chaos

De vraag vanuit moeder Marije was duidelijk. "Toen ik zwanger was van Lotte, dacht ik even aan afstaan", zo blikt ze terug. "Er was chaos thuis, de vader van Lotte was uit beeld en ik had nog problemen door een eerdere relatie, waar ik twee zonen mee heb. Ik wist niet hoe ik het rond moest breien. Iemand zei: 'Je moet je kind niet afstaan, er is een andere manier'. Hij wees me op deeltijdpleegzorg. Daar had ik nog nooit van gehoord. Ik kende pleegzorg alleen maar van crisissituaties en uithuisplaatsingen, maar deze vorm kende ik niet. Het gaf me rust en hoop: ik kon blijven zorgen voor Lotte, maar had ook tijd en ruimte om te werken en tot rust te komen."

Voor Arie en Patricia voelt het bieden van pleegzorg als iets vanzelfsprekends. "Als wij een kamer over hebben, dan hoort die niet leeg te staan", zo stelt Arie. "Er zijn zat mensen die een plek zoeken, die willen we graag bieden. Dat deden we ook al in de woongemeenschap waar we tot begin dit jaar in woonden. De vraag over Lotte kwam precies op het goede moment. We hadden er tijd en ruimte voor."

Baby

Patricia herinnert zich de start nog goed. "Ik vond het zo bijzonder dat Marije er direct een goed gevoel bij had en ons de zorg voor haar baby toevertrouwde. Ik vond het een mooie stap, maar ook een spannende. We hadden wel een cursus gevolgd en ervaring met weekend- en vakantieopvang, maar een baby is iets heel anders. We dachten: we gaan het zien en ons best doen. Gelukkig konden we altijd bij Marije terecht. Even appen, even overleggen, dat hielp enorm."

'Niet wachten tot het misgaat, maar mensen vertellen dat deze optie er is'

Arie vult aan: "Van tevoren had ik er niet echt verwachtingen van. Ik wist dat ik van kinderen hield en ervan zou genieten. Maar dat het zo goed loopt, had ik nooit verwacht. Een baby in huis brengt gevoelens mee die je nooit eerder hebt gevoeld. Vertederend. Dat is zo mooi."

Kusjes uit het raam

Wie tijdens het gesprek zoekt naar vervelende ervaringen in het traject, of dingen die beter hadden gekund, moet diep graven. Het enige wat soms lastig is voor alle partijen, is het gemis wanneer Lotte bij de ander is. Dat geldt voor Lotte zelf ook. Patricia: "Vroeger stuurde ze dan kusjes uit het raam, van het ene huis naar het andere. Tegenwoordig voelt ze dat gemis nog steeds, maar dan appt of belt ze even met mama. Dat helpt."

Gelijkwaardigheid

Het succes van dit traject zit volgens Anita in de samenwerking. "Vanaf het begin is er veel respect en gelijkwaardigheid geweest", vertelt ze. "Arie en Patricia hebben nooit gedacht: wij kunnen het beter. En Marije heeft nooit gezegd: het is mijn kind dus ik weet het beter. Toen Lotte nog een baby was, ging Patricia mee naar het consultatiebureau. Ze vroegen elkaar dingen,

er was overleg. Daardoor groeide er een sterke basis van vertrouwen. Dat kun je niet maken, dat moet groeien." Marije vult aan: "Het is, denk ik, ook een succes omdat ik er zelf voor koos. Meteen vanaf de start, en niet pas na een zwaar traject met allemaal problemen. Dan zit er geen oud zeer. Ik vind dan ook echt dat deeltijdpleegzorg veel eerder en vaker aangeboden moet worden. Niet wachten tot het misgaat, maar mensen vertellen dat deze optie er is."

Hechting

Een belangrijke zorg in het begin was de hechting. Anita: "Bij een baby let je daar extra op. Je wilt dat een kind zich veilig voelt en dat opvoeders goed in de behoeften van het kind voorzien. Belangrijk is dan dat alle opvoeders op één lijn zitten. Doordat Marije en de pleegouders zo goed samenwerkten, is er nooit een loyaliteitsconflict ontstaan. Lotte heeft het over papa en mama als ze het over Arie en Patricia heeft, en Marije noemt ze ook mama. Het mag dan een pleeggezin zijn, maar zo voelt het voor Lotte helemaal niet. Ze gaan zelfs met zijn allen samen op vakantie."

'Juist door je open te stellen, ontstaat er ruimte voor samenwerking'

De begeleiding hielp daarbij. Patricia: "In het begin kwam Anita elke zes weken en keken we wat er speelde. De frequentie is afgebouwd naar enkele keren per jaar omdat het zo goed ging. Ik spreek Anita gemiddeld een keer per twee maanden telefonisch. Die steun is fijn." Anita vult aan: "Er zijn ook extra gesprekken geweest omdat de vader van Lotte weer in beeld is. Daarover spreek je dan ook met elkaar." Arie: "Eigenlijk vind ik ons jaarlijkse overleg altijd een feestelijk moment: het is namelijk altijd een moment om vast te stellen dat het goed gaat." Dat Lotte haar pleegouders papa en mama noemt, is overigens helemaal vanzelf gegaan. "Het viel ons wel op

toen ze het zei", weet Arie nog. "Het was een verrassing. Als ze hier is, ben ik papa en is Patricia mama. Als Marije haar komt halen - en er even twee mama's zijn - zegt ze gewoon 'mama' met de naam erachter." Marije: "We hebben het er met elkaar over gehad, maar vonden het allemaal goed. Een vriendin zei een keer: laat je dat zo zeggen? Natuurlijk, zei ik. Ik ben niet minder mama omdat Patricia ook mama is."

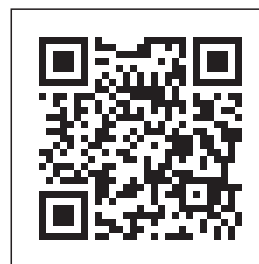
Schaamte

Volgens Anita verdient deeltijdpleegzorg veel meer bekendheid. "Het kan mogelijk een uithuisplaatsing voorkomen en de ouder blijft in de opvoedrol", vertelt ze. "Het vraagt moed om aan te geven dat je hulp wil bij het opvoeden. Marije kon dat heel goed. Als ouders die drempel durven nemen, kunnen we echt iets betekenen. Soms zit er schaamte bij ouders, want we vinden vaak dat iedereen het allemaal zelf moet kunnen. Juist door je open te stellen, ontstaat er ruimte voor samenwerking."

Patricia sluit zich daarbij aan: "Soms hoor je hulpverleners vooral praten over wat niet kan. Terwijl het zoveel oplevert als je juist oog hebt voor wat er allemaal wél kan. Dan kom je op oplossingen die beter passen. Dat is misschien moeilijk te integreren in de structuur van organisaties, maar wel in de cultuur."

Familie

Zowel Marije als Patricia en Arie genieten van de huidige situatie die voorlopig zo zal blijven. Lotte - die gedurende het gesprek af en toe even aanhaakt - doet er nog een schepje bovenop: "Ik wil het zo voor de rest van m'n leven", zegt ze vrolijk. Marije: "Als Lotte ouder wordt, zal er heus het een en ander veranderen. Dan zit je wellicht niet meer zo vast aan deze dagen en krijgt ze meer haar eigen leven. Maar wat we ook doen, waar we ook wonen, we zullen altijd een deel van elkaars leven uitmaken. Je wordt toch een soort familie." ◊

Dit verhaal is onderdeel van een vierluik. In dit artikel lees je het perspectief van zorgprofessional Anita. Op pleegzorg.nl (scan de QR-code) vind je de verhalen van Lotte, moeder Marije en van pleegouders Arie en Patricia.

‘Je moet dáár zijn waar het gebeurt’

Sinds september loopt het project Fly on the Wall (FLOW): ervaringsdeskundigen kijken mee in jeugdhulpvoorzieningen en geven eerlijke feedback. Wat levert dat op? We gaan in gesprek met initiatiefnemers Eva en Jantine en met ervaringsdeskundige Mohini.

Wat is de Fly on the Wall methode precies?

Eva: “Fly on the Wall is een team van ervaringsdeskundige onderzoekers dat langsgaat bij kleinschalige, open of gesloten jeugdhulpvoorzieningen. We lopen daar een ochtend- en een avonddienst mee en we zijn aanwezig bij een multidisciplinair overleg. Dit doen we sámen met de

instellingen. Wij verzamelen informatie en geven feedback zodat zij zelf verder kunnen met het geven van steeds betere jeugdhulp. We begonnen vorig jaar en zijn tot nu toe bij vier organisaties langs geweest. Zij reageerden allemaal heel positief op onze komst en zorgvuldige feedback.”

‘Deze manier van meekijken is ontzettend ondersteunend en informatief’

Eva Mulder

Eva Mulder is bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam. Zij bekleedt – in samenwerking met het Nederlands Jeugdinstituut – de leerstoel ‘intensieve pedagogische ondersteuning aan gezinnen’. Daarnaast is ze directeur van de Academische Werkplaats Risicojeugd en is ze verbonden aan het Consortium ‘Kleinschaligheid in de jeugdhulp’.

Waarom zijn jullie ermee gestart?

Jantine: “Voor een andere onderzoeksopdracht liep ik als onderzoeker diensten mee op groepen in de jeugdzorg. Voor mij was vanaf dag één duidelijk dat dat heel erg waardevol was. Als ik iets hoorde over een voorval of over hoe zaken geregeld zijn, was ik vooral benieuwd naar de context; hoe gaat het dan precies? Er zijn zoveel factoren die invloed hebben. Ik zocht naar een manier om de informatie die ik opdeed tijdens die diensten goed te benutten. Zo ontstond samen met Eva het idee voor FLOW.”

Eva: “Al heel lang meten we van alles: denk aan het aantal kinderen in jeugdzorg (plus) en vrijheidsbeperkende maatregelen. En dat is heel belangrijk. Wat we willen bereiken, is aandachtige en liefdevolle zorg. En om dat in kaart te brengen heb je meer nodig dan cijfers alleen. Daarom zijn we met FLOW gestart: je wil erbij zijn, zien hoe het gaat en daarvan leren.”

Mohini: “We verzamelen met het onderzoeksproject ‘Ik laat je niet alleen’ al heel lang data. En die data is een basis om iets van te leren. Maar als je mensen echt wilt meegeven wat liefdevolle zorg is – hoe je daar met elkaar over nadent en hoe jongeren dat kunnen voelen – dan moet je daar zijn waar het gebeurt. Pas dan kun je zien wat mensen doen en bepaalde kenmerken opvangen door als ‘vlieg aan de muur’ aanwezig te zijn.”

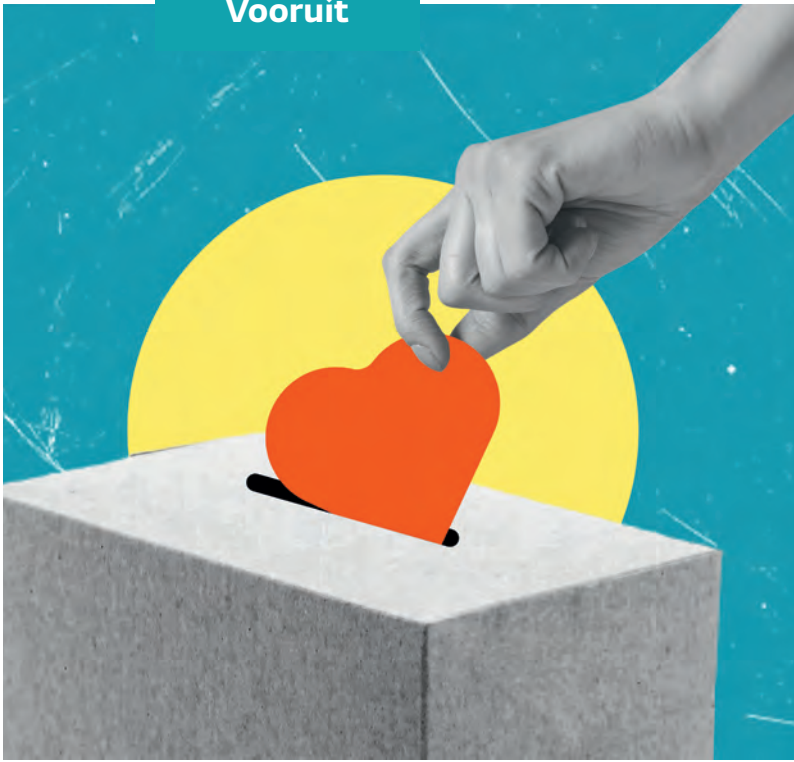
Waar letten jullie tijdens het meedraaien op?

Mohini: “Ik spreek uitgebreid met de professionals en stel veel vragen. En alleen al door te observeren, krijg je heel veel informatie. Je hoeft niet eens te praten, maar er gewoon te zijn en te zien hoe het gaat. En jongeren zijn jongeren, dus als er eentje boos wordt, kun je kijken hoe dat wordt aangepakt en hoe ze met elkaar omgaan. Wat ik zie: wat er op de groep gebeurt, is een reflectie van wat in het team gebeurt. Dus als het team heel onrustig is, wordt het op de groep ook onrustig. En dat geldt ook andersom.”

Eva: “Op basis van onderzoek hebben we een soort ‘observatielijst’ gemaakt en gekeken op welke thema’s we willen letten. Interactie is daarin een belangrijk punt. Want hoe gaan medewerkers met elkaar en met jongeren om en hoe gaat dat bij jongeren onderling? Als een ervaringsdeskundige terugkomt van een observatie, komen we als team bij elkaar voor een spiegelsessie. Dat gebruiken we om feedback te formuleren. Wat ik merk is dat deze manier van meekijken zo ontzettend ondersteunend en informatief is. Het is echt bedoeld om te leren hoe het op de groep gaat en dat je elkaar snapt. Wij geloven echt dat FLOW nodig is in de lerende beweging naar steeds betere jeugdzorg.”

Wat is de kracht van het inzetten van ervaringsdeskundigen?

Jantine: “Zij weten als geen ander hoe het voelt, welke thema’s belangrijk zijn en wat nodig is. Hierbij wil ik wel de kanttekening plaatsen dat het een randvoorwaarde is dat de ervaringsdeskundige in staat is om vanuit samenwerking met professionals en oog voor de professional mee te lopen en bevindingen terug te geven.”

‘Wat we willen bereiken, is liefdevolle zorg’

Mohini: “Als ervaringsdeskundige voel ik dingen eerder aan of heb ik iets sneller door. Bijvoorbeeld waarom een kind ervoor kiest op zijn of haar kamer te zijn. Dan kan ik daarover de juiste vragen stellen. Als ik langskom, merk ik dat jongeren gelijk ‘aan gaan’, er ontstaat een bepaalde dynamiek. Ik heb het idee dat zij gemakkelijker aan mij vertellen hoe ze zich voelen of hun kamer laten zien. En met FLOW hoeven ze niet met mij in gesprek, want daarvoor zijn we er niet maar vaak gebeurt dat wel.”

Eva: “Een ervaringsdeskundige ziet dankzij diens ervaring meer, denk ik. Met FLOW hebben we heel bewust gekozen om jongeren te vragen die zelf ervaring hebben met het wonen op een leefgroep. Hun ervaring kun je zien als training. Omdat als je weet hoe het op een groep kan zijn, kun je veel beter kijken naar wat er allemaal gebeurt.”

Wat gebeurt er met jullie bevindingen?

Mohini: “Iedereen staat erachter dat we er zijn en zijn bereid om in gesprek te gaan over de bevindingen. We nemen vooral positieve bevindingen mee en kijken naar de leerelementen wat we terug kunnen geven als feedback. En stel dat we straks op meer plekken komen, dan zien we misschien bepaalde gelijkenissen overal terug. Relationeel werken is meestal een iets andere manier van werken. Wat daarvoor nodig is, hoop ik tastbaar te kunnen maken zodat we dat kunnen presenteren in leercirkels. Zodat men beter begrijpt wat relationeel werken is en wat daarvoor nodig is.”

‘Als ervaringsdeskundige voel ik dingen eerder aan of heb ik iets sneller door’

Mohini Awadhpersad

Mohini Awadhpersad is ervaringsdeskundige en neemt in die hoedanigheid deel aan verschillende landelijke jeugdzorgprojecten. Zo is zij onder meer kernteamlid bij de Academische Werkplaats Risicojeugd. Daarnaast is ze beleidsmedewerker bij Pluryn en ambassadeur van de stichting ExpEx.

‘Ik hoop dat FLOW een vast onderdeel wordt van kwaliteitscycli’

Jantine Roeleveld

Jantine Roeleveld is onderzoeker bij LUMC Curium en de Academische Werkplaats Risicojeugd en projectleider van Fly on the Wall (FLOW).

Eva: “We verzamelen inderdaad ook een soort ‘rode draden’. Een voorbeeld: teams die al voor langere tijd heel stabiel zijn. Dat is best bijzonder omdat het verloop van personeel zo groot is in de Jeugdzorg. Dan gaan we na hoe het komt dat zo’n team het zo goed met elkaar doet. Als je dat op meerdere plekken terug hoort, dan kunnen we leren wat ervoor nodig is om zulke stabiele teams voor elkaar te krijgen.”

Jantine: “Het uiteindelijke doel is dat we een beeld van een voorziening krijgen waarin alle perspectieven zich herkennen. Vandaaruit kunnen we blijven leren en in wederkerigheid voor elkaar openstaan. En dat hiermee ruimte ontstaat om te zien waar we met elkaar (nog) beter in willen worden of wat we écht niet (meer) willen. Blijvend toetsend aan wat jongeren en professionals nodig hebben.”

Hoe verwachten jullie dat FLOW er in de toekomst uitziet?

Eva: “Op dit moment loopt FLOW nog tot 2028 in het kader van het consortium kleinschaligheid. Maar wij denken dat dat FLOW een structureel onderdeel zou moeten zijn van kwaliteitsmonitoring. Dat er in Nederland continu een team is dat meeloopt op de

groepen. We willen ook vaker langsgaan, dus bijvoorbeeld na een jaar nog een keertje om te kijken hoe het dan gaat. Over alle groepen heen verzamelen we rode draden die we gebruiken in het onderzoek naar relationeel werken. Met relationeel werken leg je de basis voor passende zorg en onderwijs: relationeel werken gaat uit van basale menselijke behoeften: verbinding, autonomie en competentie.”

Mohini: “Voor mij zit in relationeel werken ook de sleutel en een oplossing. Jeugdzorgkinderen zijn genooddaakt snel volwassen te worden, op hun achttiende moeten ze al veel zelf kunnen. Wat dan helpt, is dat ze in ieder geval zichzelf lief vinden. Veel kinderen kennen gewoon geen aandacht en liefdevolle zorg. Als ze dat wel krijgen, biedt dat hen een basis om te oefenen met allerlei dingen die ze later nodig hebben om zichzelf staande te kunnen houden in de buitenwereld.”

Jantine: “Ik hoop dat we op alle locaties kunnen langskomen, en dat de methode van FLOW een vast onderdeel wordt van kwaliteitscycli. En dat het een bijdrage levert aan een goed ervaren samenwerking tussen jongeren, professionals en ervaringsdeskundigen.”

Het Consortium Kleinschaligheid in de jeugdhulp is een samenwerkingsverband waarin praktijkinstellingen, onderzoekers en ervaringsdeskundigen samenwerken om de beweging richting kleinschaligheid zo goed mogelijk vorm te geven. Dit wordt gedaan op basis van onderzoek en het verzamelen en verspreiden van relevante kennis.

Het project wordt onder andere gefinancierd vanuit het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport en is verbonden aan de Academische Werkplaats Risicojeugd. Scan de QR-code voor meer info.

Welkom bij de Autoriteit Persoonsgegevens

Meer dan een privacywaakhond

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) staat bekend als een strenge toezichthouder die vooral boetes uitdeelt. Dat beeld klopt echter niet, zo verzekeren inspecteurs Barend Bon en Ilja van Gog. “We zijn meer dan een instantie die komt controleren of bestraffen”, vertellen ze. “We zoeken juist samenwerking. Goede zorg voor cliënten, betekent ook goede zorg voor persoonsgegevens.”

De AP is de onafhankelijke toezichthouder op – onder meer - naleving van de AVG. Bon: “We worden vaak de privacywaakhond genoemd, maar onze rol is breder. We houden toezicht, toetsen nieuwe wetgeving en geven voorlichting. We zien onszelf als maatschappelijk regisseur: we treden niet alleen op bij overtredingen, maar gaan ook actief in gesprek met organisaties.” Van Gog vult aan: “Onze strategie is probleemgestuurd toezicht. We geven prioriteit aan overtredingen die als het meest schadelijk kunnen worden ervaren. Het uitdelen van boetes haalt vaak het nieuws, maar we hebben een breed scala aan interventies: van een informeel gesprek tot een waarschuwing.”

Datalekken

In de jeugdzorg worden uiterst gevoelige persoonsgegevens verwerkt. Als daar iets mee misgaat, kunnen gevolgen groot zijn, zo weet Bon. “Zowel voor cliënten als voor medewerkers. Er zijn ernstige

datalekken geweest in de jeugdzorg die aanleiding waren voor een onderzoek door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Daaruit bleek dat er onvoldoende zicht is op de risico's en dat er een tekort is aan middelen om een goede verwerking van gegevens te borgen. Het is voor ons reden geweest om specifiek te kijken naar datalekken in de jeugdzorg.”

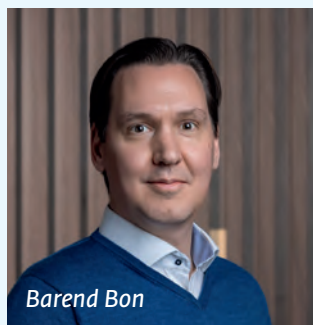
Bij het onderzoek keek de AP vooral naar grotere organisaties, maar ook kleinere instellingen zijn bevraagd. “We hebben niet gekeken naar het type datalek, maar naar de manier waarop organisaties ermee omgaan”, legt Bon uit. “Weten medewerkers wat ze moeten doen in het geval van een datalek en hoe ze het moeten melden? En heel belangrijk: wordt er gekeken naar het voorkomen ervan in de toekomst?”

Schrik

Een brief van de AP maakt vaak indruk. “De organisaties schrokken hier in eerste instantie een beetje van. Daarom hebben we direct duidelijk gemaakt dat het echt gaat om een verkennend onderzoek. Tijdens interviews met instellingen merkten we dat het persoonlijk contact als prettig wordt ervaren. Het viel op dat we benaderbaar zijn, open staan en luisteren naar uitdagingen waar ze tegenaanlopen. Het waren fijne gesprekken waarin zij zelf ook open waren over dingen die niet goed gaan.”

Ilja van Gog

Barend Bon

Het rapport van de AP benadrukt vooral het lerende effect. Van Gog: "Als je goed registreert wat er gebeurt en leert van fouten, kun je ook verbeteren. We hebben ook gevraagd wat er al gedaan wordt om datalekken te voorkomen. We zien dat veel instellingen inmiddels software gebruiken om veilig te mailen bijvoorbeeld. Dat is positief, maar er blijven risico's. We zien dat er dingen goed gaan, maar ook dat er ruimte is voor verbetering. Vandaar de aanbevelingen die we doen."

Herkenning

De samenwerking met Jeugdzorg Nederland beschouwen Van Gog en Bon als positief. "Zij hebben bijvoorbeeld het rapport gedeeld met hun leden en er zijn webinars georganiseerd. Dat helpt om elkaar te vinden. Ik vond het mooi om te horen dat organisaties die niet meededen aan het onderzoek, veel herkenning zagen in het rapport." Bon vult aan: "En er wordt al

gebruikgemaakt van de hulpmiddelen die we aanreiken, zoals het voorbeeldregister en het stappenplan om lering te trekken uit datalekken."

Wie vragen heeft, kan altijd terecht bij de AP. Belangrijk om te doen, want – zo stellen beiden – een goede bescherming van persoonsgegevens draagt ook bij aan het vertrouwen in de zorg. Van Gog: "Er is een informatiemeldpunt voor algemene vragen, voor functionarissen gegevensbescherming (FG's) is er een apart kanaal. We roepen instellingen op hun vragen via de FG bij ons neer te leggen; die spreekt dezelfde taal als wij." Bon: "Soms zijn er twijfels bij jeugdhulpverleners over het delen van persoonsgegevens met bijvoorbeeld meldpunten, scholen en gemeenten. Als dit structureel problemen oplevert, kom er dan mee naar ons. Wij kunnen de FG mogelijk advies geven en met hem meedenken." ◦

Aanbevelingen uit het AP-rapport

1

Leer van eerdere datalekken en evalueer maatregelen

Gebruik registraties om patronen te zien en maatregelen te verbeteren. Zo verklein je de kans op herhaling. Raadpleeg het AP-stappenplan dat periodiek kan worden uitgevoerd als onderdeel van de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act).

De informatiebeveiligingsdienst die vanuit Jeugdzorg Nederland hierbij wordt aangeboden is Z-Cert. Zij bieden monitoring en advies om herhaling van datalekken te voorkomen

2

Zorg voor een duidelijke en volledige datalekregistratie

Als je niet vastlegt wat er fout gaat, kun je er ook niets van leren. Betrek altijd de Functionaris Gegevensbescherming bij de afhandeling. De FG speelt een cruciale rol in het bewaken van de naleving van privacyregels.

De informatiebeveiligingsdienst die vanuit Jeugdzorg Nederland hierbij wordt aangeboden is CISO-for-a-day. Dit zorgt voor inrichting en beheer van het datalekregister en naleving van meldplicht.

3

Besteed aandacht aan bewustwording onder medewerkers

Niet iedereen kent de privacywetgeving en informatie zakt weg. Zorg voor herhaling en structurele aandacht voor dit onderwerp.

De informatiebeveiligingsdienst die vanuit Jeugdzorg Nederland hierbij wordt aangeboden is Security Awareness Programma. Dit e-learning programma zorgt voor modules over veilig gedrag en zorgt dat kennis niet wegzakt.

Wil je met deze aanbevelingen aan de slag? Neem dan contact op met Martijn van Noppen, regiemanager ICT-IV: informatiebeveiliging@jeugdzorgnederland.nl.

We hebben nog meer producten en diensten beschikbaar voor onze leden. Wil je weten wat jouw organisatie precies nodig heeft op het gebied van Informatiebeveiliging? Scan dan hier de QR-code en gebruik onze IB-wegwijzer.

Intensieve zorg vraagt ook om zorg voor jezelf

Amanda Hermans werkt als adviseur en ervaringsdeskundige bij de Jeugdbescherming Gelderland en adopteerde in 2013, samen met haar man, hun zoon Boris. Een jongetje van drie jaar oud. Zijn gedrag, deels voortgekomen uit ontwikkelingsstrauma, vraagt veel zorg en aandacht. Om hem te begrijpen en ondersteunen was Amanda een tijd lang zoekende naar passende hulp voor hem.

Amanda herinnert zich de grote blijdschap toen ze na vijf jaar wachten eindelijk een telefoontje kreeg met de vraag of zij en haar man een jongetje wilden opnemen. “Héél graag, was ons antwoord. We zijn afgereisd en hebben voor het eerst met Boris* kennis gemaakt”, blikt Amanda terug op de adoptie. “Helaas moesten we na een paar weken weer afscheid van hem nemen. Pas enkele maanden later, toen alles juridisch was geregeld, mocht hij met ons mee.”

Hulpvraag uit noodzaak

Thuis viel al snel op dat Boris behoorlijk uitdagend gedrag liet zien. Opgroeien in kindertehuizen en gebeurtenissen meemaken die te groot en ellendig zijn om te dragen, doen iets met een kind en diens gedrag. “Wij hadden veel gelezen over adoptie en ons verdiept in kindergedrag, maar we snapten niet meer hoe we hem konden helpen. Hij was altijd hyperactief, heel vluchtig in zijn gedrag, had last van angsten, nachtmerries en sliep slecht. Alles wat we kenden van onze neefjes en nichtjes, zeg maar het normale kinderspel,

zagen we niet bij Boris. Veel ouders zitten weleens met de handen in het haar, maar het gedrag van Boris was zo dusdanig uitdagend dat onze hulpvraag pure noodzaak was.”

Leren over trauma

Om Boris te helpen met zijn gevoelens en gedrag, klopten ze in eerste instantie aan bij een organisatie voor adoptieouders. Daar wisten ze niet zo goed wat ze met onze problemen aan moesten. Ook hoorden ze tijdens hun zoektocht naar passende hulp regelmatig van zorgverleners dat de therapie niet aansloeg. “Dan zeiden ze ook niet te weten hoe verder te gaan met Boris”, vertelt Amanda.

Gelukkig vonden ze passende hulp bij Basic Trust, een organisatie met specialisten op het gebied van trauma en hechting. “Daar hoorden en begrepen ze ons.” Later bleek speltherapie, bij weer een andere psychologiepraktijk, goed te werken voor Boris, en Amanda en haar man kregen ouderbegeleiding. “Wij kunnen nooit de pijn en de trauma’s bij Boris weghalen”, licht Amanda toe. “Die nare gebeurtenissen hebben schade toege-

bracht en bepalen deels hoe hij zich voelt en gedraagt. Ons doel was dat hij leerde ermee om te gaan zodat hij het kon dragen en dat wij leerden hoe we hem het beste kunnen benaderen en ondersteunen. Het was een fijne plek en we zijn daar een aantal jaar naartoe gegaan. Nu geef ik daar, samen met een psycholoog, als ervaringsdeskundige zelf trainingen aan groepen. Theorie en praktijk komen mooi samen.”

Steeds opnieuw zien

Via een hulpverlener leerden ze meer over het gedrag dat hoort bij vroegkinderlijk trauma en kregen ze tools hoe daarmee om te gaan. Bijvoorbeeld het continu benoemen van wat ze bij Boris zagen. “Het leek soms

‘Het normale kinderspel zagen we niet bij Boris’

heel overdreven om te doen. Dan zaten we bij hem en zeiden steeds hardop wat hij deed.” Lachend: “Bijna alsof we een NOS-verslaggever langs de lijn waren. Maar Boris vond het fantastisch. Als ik eens stil was, dan zei hij: ‘Hé, waarom zeg je niks?’ Dan besepte ik, oh ja jij vindt het een warm bad dat ik jou steeds opnieuw weer zie.”

Soms vroeg ze zich weleens af hoelang ze dit moest volhouden. Amanda: "Nu weet ik, elke periode gaat voorbij, dus ik blijf het doen. Uiteindelijk betaalt het zich terug in ander gedrag en een andere, warmere relatie met elkaar. Dat hij op een gegeven moment de rust had om op schoot te klimmen om een boekje te lezen, kwam echt door ons vermogen vol te blijven houden."

Positieve ervaringen opdoen

Ze kwamen er ook achter dat het reguliere basisonderwijs niet werkte voor Boris. Amanda: "Hij kwam gillend van de stress thuis, het was zo zielig. De leerkrachten vonden hem vooral een vervelend jongetje." Het zoeken naar een fijne school en passende plek voor Boris was uitproberen en ging met vallen en opstaan. Maar het lukte. "Hij gaat nu naar een vrije school met speciaal onderwijs. Hij zit daar helemaal op zijn plek. Wij reizen een behoorlijke afstand om hem daarnaartoe te brengen, maar dat is het helemaal waard." Amanda stelt dat het opdoen van succeservaringen, zoals een goede school, belangrijk is voor Boris. "We proberen niet alleen het negatieve mandje leger te maken, maar juist

ook het andere mandje te vullen. Daarom gaat hij naar muziektheater en werkt hij een dag per week als vrijwilliger bij een kinderboerderij. Hij is heel goed met dieren!"

Belang van zelfzorg

De intensieve zorg voor Boris vraagt veel. "Wij hadden onze focus jarenlang volledig op de zorg voor hem, het zoeken naar scholen en therapievormen waar hij baat bij zou hebben. Alle dagelijkse bezigheden werden om hem heen georganiseerd. Wat mij is bijgebleven is een bezoek van een wijkconsulente die vroeg: 'maar wat hebben jullie eigenlijk nodig om dit vol te houden?' Dat raakte mij én was een eyeopener. Ik realiseerde me dat ik het soms ook nodig had om even op adem te komen en bijvoorbeeld op stap te gaan. Daarvoor was het nodig dat Boris ook ergens anders kon overnachten. Dat traject hebben we toen heel rustig en zorgvuldig opgebouwd en in werking gezet. Nu is hij een dag in de week op een zorgboerderij waar hij ook overnacht. Dat geeft ons de ruimte die we, ook naast ouder zijn, nodig hebben."

'Ik realiseerde me dat ik het soms ook nodig had om even op adem te komen'

Samen optrekken

Het is belangrijk problemen gewoon te benoemen, zegt Amanda. "Leg die op tafel. Ouders denken vaak dat ze het allemaal maar moeten kunnen, maar schaam je niet om hulp te vragen." Volgens haar is het nodig om het netwerk waar het kind zich al in bevindt aan te spreken. "Soms zie ik dat hulpverleners de neiging kunnen hebben om de volledige verantwoordelijkheid op zich te nemen en alles zelf willen fiksen. Maar het kan alleen gefikst worden door de mensen die zélf betrokken zijn. Ga samen om een kind heen staan en stel het kind centraal." ◦

**Gefingeerde naam*

Samen werken aan sterk vakmanschap in de jeugdzorg

Expertisecentrum Beroepsontwikkeling voor jeugd- en gezinsprofessionals

Goede jeugdzorg vraagt om sterke en bekwame professionals die blijven groeien. Om jeugd- en gezinsprofessionals te ondersteunen bij hun beroepsontwikkeling en vakbekwaamheid, heeft Combinatie Jeugdzorg in 2018 het expertisecentrum Beroepsontwikkeling opgezet. Dit biedt een breed aanbod aan SKJ geaccrediteerde trainingen en workshops, professionalisering, reflectie, advies en ondersteuning. Een adviesgesprek, presentatie in jouw teamoverleg, begeleiding van moreel beraad, een workshop of training? Wat kunnen wij voor jou betekenen?

Een greep uit ons praktijkgerichte trainingsaanbod

- Beroepscode, richtlijnen en Professioneel toezicht: **16** accreditatiepunten SKJ
- Basis Duplotraining: **10** accreditatiepunten SKJ
- SNS (Sociale NetwerkStrategieën): **29** accreditatiepunten SKJ

Zowel individueel als in-company mogelijk. Al onze trainers werken dagelijks in het werkveld. Daardoor brengen ze in hun trainingen actuele kennis én een sterke verbinding tussen theorie en praktijk mee.

”Mooi op maat, verfrissend, een prettige afwisseling van praktijk, oefeningen en theorie

”Veel ruimte voor eigen inbreng, casuïstiek en vragen

Ethische dilemma's? Voer een moreel beraad

In de jeugdzorg zijn morele vraagstukken aan de orde van de dag. Bij complexe situaties biedt een moreel beraad houvast: een gestructureerd gesprek onder leiding van een gespreksleider, waarin betrokkenen samen zoeken naar handelingsperspectief. Het helpt bij het verhelderen, begrijpen en onderzoeken van elkaars posities en standpunten en versterkt de samenwerking. Het expertisecentrum beschikt over twee gecertificeerde gespreksleiders met ruime ervaring in de (jeugd)zorg.

”Waardevol om echt stil te staan bij deze complexe situatie en van daaruit samen tot zorgvuldige en gedragen besluitvorming te komen

scan de code

Meer informatie?

Bekijk het volledige aanbod van ons expertisecentrum hier: combinatiejeugdzorg.nl/professionals/expertisecentrum

Of neem direct contact met ons op:

tel: 040 702 2982 of per e-mail: expertisecentrum@combinatiejeugdzorg.nl.

OPLEIDING | BIJSCHOLING | NASCHOLING | INCOMPANY | ADVIES

Landelijke opleidingen en bijscholing voor jeugd(zorg)professionals

Ons aanbod

Basisopleiding Cognitieve Gedragstherapie K&J

Leer cgt-technieken voor kinderen en jeugdigen

Jongerencoaching

Gebruik coachingstechnieken om jongeren krachtiger te ondersteunen

Ontwikkelingspsychopathologie

Herken en begrijp jeugdgedrag en signalen

Psychotrauma en gehechtheid bij k&j

Leer signaleren, diagnosticeren en behandelen

Systeem Therapeutisch Werker

Leer werken vanuit systeemtheorie

Basiscursus Acceptance and Commitment Therapy

Zet ACT in bij psychische klachten

Opleiding OBIC integratieve ouderbegeleiding

Begeleid ouders naar rust, kracht en harmonie

Contextuele Therapie - Poppetjes als taal

Gebruik poppetjes als therapietool

"De opleiding oversteeg mijn verwachting. Ik heb veel meer geleerd dan vooraf gedacht."

- Kwaliteit en persoonlijke betrokkenheid staan bij ons centraal. Bij ons ben je geen nummer, maar een professional die we graag helpen excelleren.

FORTA OPLEIDINGEN

www.fortaopleidingen.nl

010 262 0736

info@fortaopleidingen.nl

- Gegarandeerd passende accreditaties bij o.a NIP/NVO, NVRG, SKJ en Registerplein
- Individueel of incompany? Het kan!
- Keuze uit online opleiding of op een goed bereikbare locatie.

Scan de QR-code voor ons complete aanbod voor jeugd(zorg)-professionals

